

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie

Instytut Pielęgniarstwa

Opis modułu kształcenia

Nazwa modułu (przedmiotu)		Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne			Kod podmiotu		IP.1./OS-CHWiPI			
Kierunek studiów		Pielęgniarstwo								
Profil kształcenia		praktyczny								
Poziom studiów		Studia pierwszego stopnia								
Forma studiów		stacjonarny								
Semestr studiów		IV								
						Zajęcia z zakresu nauk podstawowych		Nie		
Tryb zaliczenia przedmiotu			Egzamin		Liczba punktów ECTS				Sposób ustalania oceny z przedmiotu	
Formy zajęć i inne		Liczba godzin zajęć w semestrze		Zajęcia teoretyczne	2	Zajęcia praktyczne	2	Praktyka zawodowa		2
		Całkowita	Pracy studenta	Zajęcia kontaktowe	Sposoby weryfikacji efektów kształcenia w ramach form zajęć				Waga w %	
Wykład		25	10	15	Egzamin – test wyboru i uzupełnień				50%	
Zajęcia praktyczne		50	10	40	Zaliczenie na ocenę - sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych				30%	
Praktyka zawodowa		80	-	80	Zaliczenie na ocenę - sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych				15%	
Samokształcenie		45	45	-	Zaliczenie na ocenę - pisemny referat, prezentacja multimedialna				5%	
Razem:		200	65	135					Razem	100%
Kategoria efektów	Lp.	Efekty kształcenia dla modułu (przedmiotu)			Sposoby weryfikacji efektu kształcenia	Efekty kierunkowe		Uwagi		
Wiedza	1.	Wymienia objawy zagrożenia życia u pacjentów leczonych w oddziale internistycznym.			Sprawdzian pisemny	D.W1.				
	2.	Charakteryzuje czynniki ryzyka i zagrożeń zdrowotnych pacjentów zakwalifikowanych do leczenia w oddziale internistycznym.			Sprawdzian pisemny	D.W2.				
	3.	Omawia etiologię, patogenezę, obraz kliniczny, metody diagnostyczne, terapię, rokowanie i pielęgnowanie pacjentów z wybranymi chorobami: -krwi i układu krwiotwórczego, w tym: niedokrwistościach , białaczkach, skazach krwotocznych, - przemiany materii, w tym: dnian moczanowej i otyłości, - układu dokrewnego, w tym: nadciśnienia i niedociśnienia tarczycy, cukrzycy, - układu kostno-stawowego, w tym: reumatoidalnym zapaleniem stawów (RZS), zeszywniającym zapaleniu stawów kręgosłupa (ZZSK) i toczniu trzewnym.			Sprawdzian pisemny	D.W3.				
	4.	Zna zasady oceny stanu chorego w zależności od wieku.			Sprawdzian pisemny	D.W4.				
	5.	Zna zasady diagnozowania w pielęgniarstwie internistycznym.				D.W5.				
	6.	Zna zasady planowania opieki nad chorymi w oddziale internistycznym.			Sprawdzian pisemny	D.W6.				
	7.	Zna zasady przygotowania, opieki w trakcie oraz po badaniach i zabiegach diagnostycznych wykonywanych u pacjentów w oddziale internistycznym..			Sprawdzian pisemny	D.W7.				
	8.	Charakteryzuje grupy leków i ich działanie na układy i narządy chorego w różnych schorzeniach, w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania.			Sprawdzian pisemny	D.W8.				
	9.	Charakteryzuje techniki i procedury pielęgniarstwa stosowane w opiece nad chorym w oddziale internistycznym.			Sprawdzian pisemny	D.W9.				
	10.	Zna zasady przygotowania chorego do samoopieki w zależności od jego stanu zdrowia.			Sprawdzian pisemny	D.W10.				
	11.	Różnicuje reakcje chorego na chorobę i hospitalizację w oddziale internistycznym.			Sprawdzian pisemny	D.W11.				
	12.	Zna rolę pielęgniarki przy przyjęciu chorego do oddziału internistycznego.			Sprawdzian pisemny	D.W12.				
	13.	Zna swoiste zasady organizacji opieki internistycznej.			Sprawdzian pisemny	D.W14.				
	14.	Zna następstwa długotrwałego unieruchomienia			Sprawdzian pisemny	D.W25.				

		pacjenta leczonego w oddziale internistycznym.			
	15.	Zna zasady żywienia chorych w poszczególnych schorzeniach internistycznych z uwzględnieniem leczenia dietetycznego.	Sprawdzian pisemny	D.W30.	
	16.	Zna patofizjologię, objawy kliniczne i powikłania chorób nowotworowych.	Sprawdzian pisemny	D.W50.	
	17.	Zna procedurę postępowania z ciałem pacjenta zmarłego.	Sprawdzian pisemny	D.W51.	
Umiejętności	1.	Gromadzi informacje, formułuje diagnozę pielęgniarstwa, ustala cele i plan opieki nad pacjentem leczonym w oddziale internistycznym.	Praca pisemna (proces pielęgnowania)	D.U1.	
	2.	Rozpoznaje uwarunkowania zachowania zdrowia odbiorców opieki w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.U2.	
	3.	Prowadzi poradnictwo w zakresie samoopieki pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia, dotyczące chorób i uzależnień w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.U3.	
	4.	Motywuje chorego i jego opiekunów do wejścia do grup wsparcia społecznego.		D.U4.	
	5.	Prowadzi profilaktykę powikłań w przebiegu chorób prowadzących do stanu zagrożenia życia.	Obserwacja ciągła	D.U5.	
	6.	Organizuje izolację chorych zakaźnie w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.U6.	
	7.	Diagnostyka stopień ryzyka rozwoju odleżyn i dokonuje ich klasyfikacji.	Sprawdzian praktyczny	D.U8.	
	8.	Pobiera materiał do badań diagnostycznych u chorych leczonych w oddziale internistycznym.	Sprawdzian praktyczny	D.U9.	
	9.	Ocenia stan ogólny pacjenta w kierunku powikłań po specjalistycznych badaniach diagnostycznych i powikłań po urazach układu nerwowego w oddziale internistycznym.	Sprawdzian praktyczny	D.U10.	
	10.	Doraźnie podaje tlen, kontroluje stężenie glukozy we krwi oraz modyfikuje dawkę stałą insuliny szybko i krótko działającej.	Sprawdzian praktyczny	D.U11.	
	11.	Przygotowuje chorego do badań diagnostycznych pod względem fizycznym i psychicznym.	Sprawdzian praktyczny	D.U12.	
	12.	Dokumentuje sytuację zdrowotną pacjenta w oddziale internistycznym, jej dynamikę zmian i realizowaną opiekę pielęgniarstwa.	Sprawdzian praktyczny	D.U13.	
	13.	Rozpoznaje stany nagłego zagrożenia zdrowia i życia u pacjentów leczonych w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.U16.	
	14.	Instruuje pacjenta i jego opiekuna w zakresie użytkowania sprzętu pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych.	Sprawdzian praktyczny	D.U18.	
	15.	Prowadzi żywienie enteralne i parenteralne u chorych leczonych w oddziale neurologicznym z wykorzystaniem różnych technik, pielęgnuje pacjenta z założoną sondą do żołądka lub wytworzoną przetoką odżywcza leczonego w oddziale internistycznym.	Sprawdzian praktyczny	D.U19.	
	16.	Rozpoznaje powikłania leczenia farmakologicznego, dietetycznego, rehabilitacyjnego i leczniczo-pielęgnacyjnego u chorych hospitalizowanych w oddziale internistycznym.	Sprawdzian praktyczny	D.U20.	
	17.	Prowadzi rozmowę terapeutyczną oraz stosuje techniki kontaktu pozawerbalnego w przypadku chorych leczonych w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.U22.	
	18.	Doraźnie tamuje krwawienia i krwotoki.	Sprawdzian praktyczny	D.U23.	
	19.	Prowadzi rehabilitację przyłóżkową i usprawnianie ruchowe pacjenta oraz aktywizację z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej.	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U24.	
	20.	Prowadzi, dokumentuje i ocenia bilans płynów u pacjenta w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U25.	
	21.	Przekazuje informacje o stanie zdrowia chorego członkom zespołu terapeutycznego oddziału internistycznego.	Obserwacja ciągła	D.U26.	
	22.	Asystuje lekarzowi w trakcie badań diagnostycznych i leczniczych.	Obserwacja ciągła	D.U27.	
	23.	Prowadzi dokumentację opieki nad chorym leczonym w oddziale internistycznym: kartę obserwacji, zabiegów pielęgniarstwa i raportów, kartę rejestru zakażeń szpitalnych, profilaktyki i leczenia odleżyn oraz kartę informacyjną z zaleceniami w zakresie	Obserwacja ciągła	D.U28.	

		samoopieki.			
	24.	Ocenia poziom bólu, reakcję chorego na ból i nasilenie bólu oraz stosuje postępowanie przeciwbólowe u pacjentów leczonych w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.U29.	
	25.	Tworzy pacjentowi warunki do godnego umierania.	Obserwacja ciągła	D.U30.	
	26.	Dostosowuje interwencje pielęgniarские do rodzaju problemów pielęgnacyjnych rozpoznanych u pacjentów leczonych w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła Praca pisemna (plan pielęgowania)	D.U32.	
	27.	Przygotowuje i podaje leki różnymi drogami, samodzielnie lub na zlecenie lekarza pacjentom leczonym w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U33.	
Kompetencje społeczne	1.	Szanuje godność i autonomię pacjentów powierzonych opiece w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.K1.	
	2.	Systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i kształtuje umiejętności, dążąc do profesjonalizmu.	Obserwacja ciągła	D.K2.	
	3.	Przestrzega wartości, powinności i sprawności moralnych w opiece nad pacjentami leczonymi w oddziale internistycznym.	Obserwacja ciągła	D.K3.	
	4.	Wykazuje odpowiedzialność moralną za człowieka i wykonywanie zadań zawodowych.	Obserwacja ciągła	D.K4.	
	5.	Przestrzega praw pacjenta.	Obserwacja ciągła	D.K5.	
	6.	Rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe.	Obserwacja ciągła	D.K6.	
	7.	Przestrzega tajemnicy zawodowej.	Obserwacja ciągła	D.K7.	
	8.	Współdziała w ramach zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej.	Obserwacja ciągła	D.K8.	
	9.	Jest otwarty na rozwój podmiotowości własnej i pacjenta.	Obserwacja ciągła	D.K9.	
	10.	Przejawia empatię w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami.	Obserwacja ciągła	D.K10.	

Prowadzący

Forma zajęć	Prowadzący zajęcia (tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko)
Wykład	Dr hab. n. med. Ewa Maria Ziółko Mgr Barbara Białkowska
Zajęcia praktyczne	Mgr Barbara Białkowska
Praktyka zawodowa	Opiekun praktyki zawodowej – pielęgniarka lub pracownik danego przedsiębiorstwa/ podmiotu leczniczego
Samokształcenie	Mgr Barbara Białkowska

Treści kształcenia

Wykład		Metody dydaktyczne	Wykład z wykorzystaniem technik multimedialnych, dyskusja	
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:		Liczba godzin
1.	Hematologia. - Krew – powstawanie, skład i rola. - Choroby układu czerwokrwinkowego. - Choroby układu białokrwinkowego. - Skazy krwotoczne.		- definiuje pojęcie HEMATOLOGIA, - omawia powstawanie krwi i jej skład, - przedstawia rolę krwi, - wymienia i charakteryzuje etiologię i objawy chorób układu czerwokrwinkowego, - przedstawia etiopatogenezę i objawy chorób układu białokrwinkowego, - klasyfikuje skazy krwotoczne, - omawia przyczyny, przebieg i rokowanie w skazach krwotocznych, - posiada wiedzę dotyczącą interpretacji wyników badań układu hemostazy, - przedstawia zasady leczenia krwią i preparatami krwiopochodnymi.	5
2.	Reumatologia. - Choroby stawów. - Kolagenozy.		- wymienia najczęściej spotykane schorzenia stawów /zapalne, zwyrodnieniowe/ ich etiopatogenezę i objawy oraz przebieg i postępowanie pielęgnacyjno-lecznicze, - wyjaśnia pojęcie KOLAGENOZY, - przedstawia patomechanizm powstawania kolagenoz, - przedstawia objawy kliniczne tocznia trzewnego.	1
3.	Choroby przemiany materii: - dna moczanowa - otyłość.		- wymienia etiopatogenezę i objawy dny moczanowej, - omawia przyczyny i następstwa otyłości, - posiada wiedzę dotyczącą obliczania wskaźnika masy ciała – BMI.	1
4.	Endokrynologia. - Cukrzyca. - Choroby tarczycy i przynależnych. - Choroby nadnerczy. - Choroby podwzgórza i przysadki.		- wyjaśnia pojęcie ENDOKRYNOLOGIA, - przedstawia klasyfikację i patogenezę cukrzycy, - charakteryzuje objawy kliniczne i rozpoznanie cukrzycy oraz metody leczenia, - przedstawia powikłania cukrzycy, - różnicuje objawy niedoczynności i nadczynności tarczycy, - charakteryzuje przyczyny i objawy przełomu tarczycowego, - przedstawia rolę przysadki w funkcjonowaniu gruczołów wydzielania wewnętrznego,	2
5.	Angiologia - choroby naczyń. - Choroby naczyń żylnych. - Zatory. - Choroby naczyń chłonnych.		- charakteryzuje pojęcie ANGIOLOGIA, - klasyfikuje choroby naczyń żylnych, - omawia zasady leczenia p/zakrzepowego, - wymienia przyczyny i objawy dysfunkcji naczyń chłonnych.	1
6.	Pielęgnowanie pacjentów ze schorzeniami układu krwiotwórczego (niedokrwistości, białaczki, skazy krwotoczne).		- omawia problemy pielęgnacyjne i sposoby ich realizacji, - przedstawia rolę pielęgniarki w inwazyjnych badaniach diagnostycznych układu krwiotwórczego.	2
7.	Pielęgnowanie chorych ze schorzeniami układu kostno-stawowego: - reumatoidalne zapalenie stawów (RZS) - zeszytniające zapalenie stawów kręgosłupa (ZZSK), - toczeń trzewny.		- omawia problemy pielęgnacyjne w schorzeniach układu kostno-stawowego, - charakteryzuje rolę pielęgniarki w zapobieganiu powikłaniom w wybranych schorzeniach układu kostno-stawowego.	2
8.	Pielęgnowanie pacjentów ze schorzeniami układu dokrewnego.		- omawia problemy leczniczo-pielęgnacyjne w nadczynności tarczycy (Graves - Basedowa, wole guzkowe nadczynne, przełom tarczycowy), niedoczynność tarczycy, zapalenie tarczycy), - przedstawia plan pielęgnacji chorego w/w jednostkach chorobowych w zależności od stadium choroby.	1
Razem liczba godzin:				15

Zajęcia praktyczne		Metody dydaktyczne	Metody dydaktyczne: pokaz, instruktaż wstępny, bieżący i końcowy.	
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:		Liczba godzin
1.	Problemy pielęgnacyjne w schorzeniach narządu ruchu.	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia stan chorego, rozpoznaje problemy pielęgnacyjne i planuje opiekę nad chorym z reumatoidalnym zapaleniem stawów (RZS) oraz z zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa (ZZSK), - nawiązuje kontakt z pacjentem i jego rodziną, - współpracuje z zespołem terapeutycznym, - prowadzi edukację wśród pacjentów i ich rodzin w zakresie profilaktyki chorób reumatycznych i inwalidztwa, - zapewnia pacjentowi ochronę przed niekorzystnymi następstwami ograniczonej aktywności fizycznej, - zapewnia pacjentce wygodę i pomoc w zmianie pozycji, poruszaniu się i transporcie (stosownie do stanu klinicznego pacjenta). 		12
2.	Udział pielęgniarki w diagnostyce schorzeń układu krwiotwórczego.	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje oceny stanu ogólnego pacjenta w schorzeniach układu krwiotwórczego, - przygotowuje sprzęt i chorego w celu pobrania krwi do badań laboratoryjnych, - interpretuje wyniki badań morfotycznych krwi, - przygotowuje zastaw i pacjenta do nakłucia mostka, asystuje w trakcie zabiegu oraz otacza opieką pacjenta w czasie jego trwania i po skończonym badaniu diagnostycznym, - dokumentuje swe działania w zakresie wykonanych zabiegów oraz poczynionych obserwacji, - zapewnia pacjentce bezpieczeństwo poprzez postępowanie zgodne z przyjętymi standardami i procedurami, - wykazuje postawę odpowiedzialności, sprawności i konsekwencji w działaniach na rzecz pacjenta. 		6
3.	Problemy pielęgnacyjne w schorzeniach układu krwiotwórczego. - Niedokrwistości. - Białaczki. - Skazy krwotoczne.	<ul style="list-style-type: none"> - różnicuje przyczyny niedokrwistości oraz sposoby zapobiegania ich powstawaniu, - formułuje prawidłową diagnozę pielęgniarstwa, - planuje i realizuje opiekę pielęgniarstwa nad chorym z zaburzeniami krzepności krwi, zespołem obniżonej odporności, - przestrzega procedury związane z przetaczaniem krwi i preparatów krwiopochodnych, - prowadzi obserwację chorego w trakcie toczenia krwi lub preparatów krwi, - dokumentuje podjęte czynności i zabiegi leczniczo-pielęgnacyjne. - wykazuje postawę empatii i wrażliwości na potrzeby pacjentów w oddziale internistycznym. 		10
4.	Elementy procesu pielęgnowania w wybranych schorzeniach układu dokrewnego.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi omówić klasyfikację i patogenezę cukrzycy oraz przedstawia objawy kliniczne, diagnostykę i metody leczenia, - edukuje pacjentów i ich rodziny na temat zapobiegania powikłaniom cukrzycy, - uczy chorego metod prowadzenia samokontroli w cukrzycy, - pobiera pacjentom krew w celu oznaczenia glikemii, - różnicuje śpiączkę hipo- i hiperglikemiczną, - dokonuje oceny stanu pacjenta przez obserwację, wywiad i analizę dokumentacji medycznej w chorobach tarczycy, - różnicuje niedoczynność z nadczynnością tarczycy, - rozpoznaje potrzeby i problemy zdrowotne pacjenta objętego opieką oraz określa sposoby ich rozwiązywania, - przygotowuje zestaw i pacjenta do biopsji tarczycy oraz asystuje lekarzowi podczas zabiegu, - wykonuje zgodnie z zasadami zabiegi wynikające z diagnozy pielęgniarstwa i lekarskiej, - prowadzi dokumentację pielęgniarstwa. 		12
Razem liczba godzin:				40

Praktyka zawodowa	Wykaz umiejętności praktycznych W wyniku kształcenia student:
ODDZIAŁ INTERNISTYCZNY	
<ul style="list-style-type: none"> - planuje i organizuje pracę własną w oddziale internistycznym, - przyjmuje chorego do oddziału i pomaga w adaptacji do warunków szpitalnych, - prowadzi dokumentację pielęgniarską i chorego, - prowadzi monitoring czynności życiowych pacjentów objętych opieką, - ocenia stan pacjenta /formułuje diagnozę pielęgniarską, - planuje opiekę pielęgniarską uwzględniając diagnozę, - wykonuje zabiegi pielęgnacyjno –higieniczne, - przygotowuje chorego do badań diagnostycznych i otacza opieką w czasie oraz po badaniu, - przygotowuje zestaw i asystuje lekarzowi podczas wykonywania badań diagnostycznych, - pobiera materiał do badań diagnostycznych, - wykonuje zabiegi przeciwzapalne, przeciwgorączkowe, - bierze udział w leczeniu pacjentów - podaje leki zgodnie ze zleceniem lekarskim różnymi drogami, obserwuje tolerancję leczenia farmakologicznego, - prowadzi edukację pacjentów i ich rodzin w zakresie samo pielęgnacji, - planuje i realizuje opiekę pielęgniarską dla pacjentów w chorobach układu pokarmowego, w tym: chorobach przełyku, chorobie wrzodowej żołądka i dwunastnicy, chorobie Crohna, guzków krwawniczych polipów jelita grubego, wrzodziejącego zapalenia jelita grubego, chorobach trzustki i chorobach wątroby i dróg żółciowych, - planuje i realizuje opiekę pielęgniarską dla pacjentów w chorobach nerek i dróg moczowych, w tym: kłębuszkowym zapaleniem nerek, zakażeniem dróg moczowych, ostrą i przewlekłą niewydolnością nerek, nowotworami nerek, kamicą nerkową, - planuje i realizuje opiekę pielęgniarską dla pacjentów w chorobach krwi i układu krwiotwórczego, w tym: niedokrwistościach , białaczkach, skazach krwotocznych, - planuje i realizuje opiekę pielęgniarską dla pacjentów w chorobach endokrynologicznych, w tym: nadczynności i niedoczynności tarczycy, cukrzycy, - planuje i realizuje opiekę pielęgniarską dla pacjentów w chorobach układu kostno-stawowego, w tym: reumatoidalnym zapalenie stawów (RZS), zeszywniającym zapaleniu stawów kręgosłupa (ZZSK) i toczniu trzewnym, - planuje i wdraża proces pielęgnacji pacjentów nieuleczalnie chorych, znieożęźniałych, nieprzytomnych, w podeszłym wieku, w stanie agonalnym, - dokumentuje pielęgnowanie chorego w dokumentacji oddziału i indywidualnej. 	
Ogólna liczba godzin: 80	

Samokształcenie	Metody dydaktyczne	Praca pisemna w formie referatu, prezentacja multimedialna
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:
1.	Podstawy hematopoezy.	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcie hematopoeza, - przedstawia funkcje krwi, - wymienia czynniki regulujące proces hematopoezy, - przedstawia składniki morfotyczne krwi i podaje ich prawidłowe wartości, - wyjaśnia pojęcie hematokryt.
2.	Podstawy immunologii.	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nieswoiste i swoiste mechanizmy odpornościowe, - wyjaśnia pojęcia: immunologia, odporność bierna, czynna, antygen, przeciwciało, anafilaksja, immunoterapia immunoprofilaktyka, immunosupresja szczepionka, surowica.
3.	Epidemiologia chorób krwi. Występowanie chorób hematologicznych w populacji polskiej.	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia epidemiologię i problematykę występowania chorób hematologicznych w Polsce.
4.	Leki stosowane w hematologii. Chemooporność.	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia grupy leków stosowanych w hematologii, - wyjaśnia pojęcie chemooporności, oporności naturalnej i nabytej.
5.	Badania diagnostyczne chorób krwi. Normy hematologiczne. Interpretacja wyników badań.	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i przedstawia rolę pielęgniarki w diagnostyce schorzeń krwi (podstawowe b. krwi, specjalistyczne biopsja szpiku, punkcja łądźwiowa), - przedstawia normy hematologiczne w zakresie układu czerwonokrwinkowego, białych krwinek, płytek krwi i hematokrytu, - interpretuje podstawowe wyniki badań /morfologia krwi/.
6.	Badania cytologiczne i histologiczne szpiku.	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje przygotowanie chorego i zestaw do biopsji szpiku, - opisuje zabezpieczenie materiału diagnostyczny do badania morfologicznego, cytologicznego (barwienie rozmazu szpiku błękitu pruskiego - na obecność pierścieniowatych syderoblastów), - omawia przygotowanie pacjenta do pobrania szpiku do badania histologicznego metodą trepanobiopsji.

7.	Badania molekularne i cytogenetyczne stosowane w hematologii.	- omawia znaczenie w diagnostyce schorzeń krwi badań molekularnych i cytogenetycznych badania.
8.	Rozpoznawanie zaburzeń krzepnięcia.	- wyjaśnia pojęcie hemostazy i przedstawia czynniki mające wpływ na ten proces, - wymienia badania diagnostyczne stosowane w diagnostyce zaburzeń krzepnięcia (morfologia krwi z rozmazem, liczba płytek krwi, czas protrombinowy, trombinowy lub stężenie fibrynogenu, czas krwawienia).
9.	Badania obrazowe w chorobach hematologicznych.	- wymienia badania obrazowe pomocne w ocenie stanu zaawansowania choroby (RTG klatki piersiowej, USG brzucha, TK klatki i brzucha).
10.	Niedokrwistości.	- przedstawia podział i podaje przyczyny niedokrwistości: z niedoboru: żelaza, witaminy B12 i kwasu foliowego; niedokrwistości hemolityczne: niedokrwistość aplastyczna i w przebiegu chorób przewlekłych, - wymienia problemy pielęgnacyjne w niedokrwistościach.
11.	Granulocytopenie.	- wyjaśnia pojęcie granulocytopenia /neutropenia/, - wymienia etiopatogenezę, podział, rokowanie oraz postępowanie pielęgnacyjno - lecznicze w granulocytopenii: ostra agranulocytoza, przewlekła samoistna granulocytopenia.
12.	12.Małopłytkowości	Wymienia jednostki chorobowe spowodowane małopłytkowością (skazy krwotoczne małopłytkowe wrodzone, nabyte, spowodowane nieprawidłowym gromadzeniem lub niszczeniem płytek krwi w śledzionie), podaje etiopatogenezę oraz problemy pielęgnacyjno - lecznicze
13.	Wrodzone i nabyte niedobory odporności.	- wyjaśnia pojęcie odporność wrodzona i nabyta oraz podaje etiopatogenezę niedoborów odporności wrodzonej i nabyte, - przedstawia problemy pielęgnacyjno - lecznicze.
14.	Przewlekłe zespoły mieloproliferacyjne.	- wymienia przyczyny i charakteryzuje przewlekłe schorzenia mieloproliferacyjnych oraz przedstawia główne problemy pielęgnacyjno - lecznicze w czerwonicy, nadpłytkowości, zwiłknieniu szpiku.
15.	Ostre białaczki.	- opisuje etiopatogenezę , podział i obraz kliniczny białaczek, - przedstawia rolę pielęgniarki w diagnostyce i postępowaniu pielęgnacyjno - leczniczym białaczek.
16.	Zespoły mielodysplastyczne -(MDS).	- wymienia epidemiologię i czynniki przyczyniające się do rozwoju MDS, - przedstawia rokowanie, pielęgnację i leczenie.
17.	Chłoniaki.	- przedstawia klasyfikację , etiopatogenezę, objawy i rokowanie chłoniaków, - opisuje leczenie i pielęgnację.
18.	Szpiczaki.	- klasyfikuje etiopatogenezę, objawy i rokowanie szpiczaków, - przedstawia rolę pielęgniarki w diagnostyce i leczeniu.
19.	AIDS.	-wyjaśnia pojęcia: AIDS, HIV, -przedstawia epidemiologię zakażenia HIV, przebieg kliniczny,rokowanie i leczenie, -opisuje profilaktykę AIDS.
20.	Skazy krwotoczne.	- przedstawia podział skaz krwotocznych i dokonuje krótkiej charakterystyki (płytkowe, osoczone i naczyniowe), - wymienia problemy pielęgnacyjno- lecznicze w skazach krwotocznych.
21.	Trombofilie.	-w wyjaśnia pojęcie trombofilie (skazy zakrzepowe), -opisuje rolę pielęgniarki w diagnostyce i leczeniu trombofilii.
22.	Przeszczepianie szpiku i komórek krwiotwórczych.	- wymienia wskazania, zasady intensywnej opieki medycznej po mieloablacji i przeszczepie komórek macierzystych, - przedstawia opiekę nad rekonwalescentem po przeszczepie.
23.	Podstawy transfuzjologii.	- przedstawia zasady krwiolecznictwa, powikłania po zastosowaniu preparatów krwi.
24.	Leczenie paliatywne w hematologii.	- charakteryzuje zasady leczenia paliatywnego, - opisuje rolę i skład zespołu terapeutycznego oraz określa w nim miejsce pielęgniarki.
25.	Problemy psychologiczne u chorych hematologicznych.	- wymienia problemy psychologiczne występujące u chorych hematologicznych i przedstawi rolę pielęgniarki w ich rozwiązywaniu.
26.	Problemy hematologiczne w ginekologii i położnictwie.	- przedstawia problemy hematologiczne z jakimi pielęgniarka może spotkać się w ginekologii i położnictwie (krwotok, brak czynnika Rh u ciężarnej , HIV, AIDS u ciężarnej).
Razem liczba godzin:		45

Literatura podstawowa:

1.	Choroby wewnętrzne : podręcznik dla studentów pielęgniarstwa i położnictwa / red. Leszek Pączek, Krzysztof Mucha, Bartosz Foroniewicz; Irena Bartłomiejczyk [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2009.
2.	Zarys chorób wewnętrznych dla studentów pielęgniarstwa / red. Jadwiga Daniluk, Grażyna Jurkowska; Anna Bodzenta-Lukaszyk [et al.]. - Lublin : Czelej, 2005
3.	Pielęgniarstwo internistyczne : podręcznik dla studiów medycznych / red. Dorota Talarska, Dorota Zozulińska-Ziółkiewicz ;

	Grażyna Bebel [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2009.
4.	Pielęgniarstwo internistyczne : podręcznik dla studiów medycznych / red. . Grażyna Jurkowska, Katarzyna Łagoda [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2011.
5.	Diagnozy i interwencje pielęgniarские : podręcznik dla studiów medycznych / red. Maria Kózka, Lucyna Płaszewska-Żywko; Grażyna Cepuch [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2008.
6.	Procedury pielęgniarские : podręcznik dla studiów medycznych / red. Maria Kózka, Lucyna Płaszewska-Żywko ; Bogusława Baran-Osaka [et al.].- Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2009.
7.	Hematologia kliniczna = Oxford Handbook of Clinical Haematology / Drew Provan [et al.] ; red. tł. z ang. Jerzy Hołowiecki ; tł. z ang. Sebastian Giebel [et al.].- Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2006.
8.	Wstrzyknięcia śródskórne, podskórne, domięśniowe i dożylnie : podręcznik dla studiów medycznych / Wiesława Ciechaniewicz, Elżbieta Grochans, Ewa Łoś. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2007.

Literatura uzupełniająca:

1.	Choroby wewnętrzne : podręcznik multimedialny oparty na zasadach EBM / red. Andrzej Szczeklik Choroby wewnętrzne : podręcznik multimedialny oparty na zasadach EBM. T. 1/ red. Andrzej Szczeklik; Jerzy Alkiewicz [et al.]. - Kraków : Medycyna Praktyczna, 2005.
2.	Choroby wewnętrzne : podręcznik multimedialny oparty na zasadach EBM / red. Andrzej Szczeklik Choroby wewnętrzne : podręcznik multimedialny oparty na zasadach EBM. T. 2 / red. Andrzej Szczeklik; Małgorzata Bała [et al.]. - Kraków : Medycyna Praktyczna, 2006.
3.	Diagnostyka internistyczna : podręcznik dla lekarzy i studentów / Jan Tatoń, Anna Czech. - Wyd. 3. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2005.
4.	Modele opieki pielęgniarskiej nad chorym dorosłym : podręcznik dla studiów medycznych / red. nauk. Maria Kózka, Lucyna Płaszewska-Żywko ; [aut. Iwona Bodys-Cupak et al.].- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2010.
5.	Medycyna wewnętrzna : repetytorium dla studentów medycyny i lekarzy / Gerd Herold; tł. z niem. Jan Duława; Schahin Aliani [et al.]. - Wyd. 4 zm. i unowocześ. dodr.. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2008.
6.	Hematologia – dostępna on-line pod adresem: http://www.cm-uj.krakow.pl/hematologia/hematologia.html .
7.	CZASOPISMA: Pielęgniarstwo XXI wieku, Problemy Pielęgniarstwa, Kardiologia Polska, Medycyna Praktyczna, Magazyn Pielęgniarki i Położnej, Postępy Nauk Medycznych.

.....

Koordynator modułu (przedmiotu)
podpis

.....

Dyrektor Instytutu
pieczęć i podpis